

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра дошкільної освіти

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2017 р.

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ФАХОВИХ МЕТОДИК

для напрямку підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»
денної форми навчання

УХВАЛЕНО
на засідання Вченої ради
Педагогічного інституту
Протокол №8 від «26» квітня 2017 р.
Секретар Вченої ради

 Н.М. Голота

УХВАЛЕНО
на засіданні кафедри дошкільної освіти.
Протокол №9 від «05» квітня 2017 р.
Завідувач кафедри

 Г.В. Беленька

Пояснювальна записка

Метою комплексного кваліфікаційного екзамену з фахових методик є перевірка рівня сформованості професійної компетентності, визначення відповідності фахової підготовки випускника університету з напрямку підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта» вимогам освітнього стандарту.

Під час складання комплексного кваліфікаційного екзамену з фахових методик випускники мають продемонструвати рівень знань та умінь із навчальних дисциплін професійного спрямування: «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень», «Основи природознавства з методикою», «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва», «Теорія і методика співпраці з родинами», «Теорія і методика ознайомлення дошкільників з суспільним докільям», «Теорія і методика фізичного виховання та валеологічної освіти», «Дошкільна лінгводидактика», «Підготовка дитини до школи».

Завдання комплексного кваліфікаційного екзамену:

– перевірка та оцінка якості теоретичної і професійно-практичної фахової підготовки випускників, встановлення її відповідності вимогам освітнього стандарту з напрямку підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»;

– виявлення рівня сформованості особистісно-професійної культури випускника, поєднання його теоретичних знань із професійними вміннями і навичками, загальної культури та культури володіння державною мовою.

В основу розроблення змісту комплексного кваліфікаційного екзамену покладено компетентнісний підхід. Екзаменаційні білети комплексного кваліфікаційного екзамену з фахових методик складаються із трьох питань, що охоплюють коло основних проблем у галузі виховання, навчання і розвитку дітей дошкільного віку. Перше питання – завдання теоретико-методичного характеру, друге питання аналітико-конструктивного змісту (розв'язання педагогічної ситуації), третє питання – виконання практичного завдання.

Оцінювання відповіді студентів на перше питання білету здійснюється з урахуванням таких показників: повнота і змістовність відповіді; логічність і грамотність побудови відповіді; вміння давати характеристику певних понять і категорій, аналізувати, систематизувати й узагальнювати відповідно до поставлених завдань. За відповідь на перше питання білету студент може отримати максимальну кількість балів – 30 балів.

Оцінювання відповіді на друге питання – аналітико-конструктивного змісту (розв'язання педагогічної ситуації) здійснюється з урахуванням показників: методична компетентність; уміння розкривати на конкретних прикладах органічну єдність теорії і практики; на основі аналізу педагогічної ситуації обґрунтовувати власні висновки та будувати систему переконливих доказів; здатність творчо та оперативно обирати способи дій з огляду на конкретний приклад з майбутнього фаху. За відповідь на друге питання білету студент може отримати максимальну кількість балів – 30 балів (по 10 балів за вирішення трьох питань педагогічної ситуації).

Оцінювання виконання практичного завдання здійснюється з урахуванням таких показників: уміння складати конспекти різних форм роботи з дітьми дошкільного віку, визначати основні завдання до них; обґрунтовувати вибір засобів, методів, технологій проведення; доводити доцільність запропонованих способів реалізації завдання, оригінальність вирішення завдання. За відповідь на третє питання білету студент може отримати максимальну кількість балів – 40 балів (20 балів за розроблення організаційної форми роботи з дітьми, 20 балів за презентацію).

Характеристика рівнів оцінювання відповіді випускника:

Високий рівень характеризується глибиною і міцністю засвоєння змісту фахових дисциплін, володінням сучасними технологіями виховання і навчання дітей дошкільного віку, логічністю і грамотністю відповіді на питання білету, готовністю успішно вирішувати практичні завдання, обґрунтовувати прийняте рішення, умінням узагальнювати, систематизувати

теоретичний матеріал і практично застосовувати його у професійній діяльності.

Про *достатній рівень* підготовленості випускника свідчать: ґрунтовне володіння навчальним матеріалом, знання сучасних технологій виховання і навчання дітей дошкільного віку, точні по суті та граматично правильні відповіді, уміння використовувати теоретичні положення фахових методик під час виконання практичних завдань.

Середній рівень характерний для випускників, які опанували лише основний навчальний матеріал, мають поверхові уявлення про окремі сучасні технології виховання і навчання дітей дошкільного віку, допускають неточності та виявляють певну неконкретність у відповідях, відчувають труднощі у формулюванні визначень основних понять, можуть порушувати послідовність викладу матеріалу, аналітико-конструктивні завдання вирішують зі значною кількістю недоліків.

Рівень теоретичної і практичної підготовленості нижче середнього визначається як *низький рівень* та фіксується незадовільною оцінкою.

Таблиця 1.

**Критерії оцінювання відповіді випускника
на кваліфікаційному екзамені з фахових методик**

№	Рівні	Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів			
			Вирішення завдання теоретико-методичного характеру	Виконання завдання аналітико-конструктивного змісту	Виконання практичного завдання	Загальна оцінка
1.	Високий	A	27-30	27-30	36-40	90 – 100
2.	Достатній	B	24-27	24-27	34-35	82 – 89
		C	22-24	22-24	31-33	75 – 81
3.	Середній	D	20-22	20-22	29-30	69 – 74
		E	18-20	18-20	24-28	60 – 68
4.	Низький	Fx	10-18	10-18	15-23	1 – 59
		F	0-10	0-10	0-14	0-34

Систему кількісних показників успішності та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці 2.

Таблиця 2.
Порядок переведення кількісних показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	«відмінно»	A
89-81 80-75	«добре»	B C
74-66 65-60	«задовільно»	D E
59-35	«незадовільно»	F _x
34-1		F

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

Методи і прийоми збагачення сенсорних вражень дітей Формування у дітей вмінь орієнтуватися у сенсорних еталонах (колір, форма, величина), їх ознаках та властивостях. Комплексний підхід до вирішення завдань сенсорно-пізнавального розвитку дитини.

Особливості розвитку кількісних уявлень у дітей дошкільного віку, сприймання і відтворення кількості предметів дітьми раннього та молодшого дошкільного віку. Особливості формування уявлень про множину у дітей старшого дошкільного віку. Роль різних аналізаторів у формуванні уявлень про множину. Способи порівняння множин та формування у дітей в різних вікових групах уявлень про множину.

Розвиток у дітей уявлень про число, лічбу в різних вікових групах ДНЗ Особливості розвитку у дітей діяльності лічби. Розвиток у дітей дошкільного віку уявлень про число. Навчання дітей лічби вголос. Етапи лічильної діяльності, завдання навчання дітей лічби в різних вікових групах. Утворення чисел на основі порівняння множин в різних вікових групах.

Навчання дітей розв'язування арифметичних прикладів та задач. Особливості навчання дошкільників розв'язанню арифметичних прикладів та задач. Роль прикладів та арифметичних задач в розумінні сутності арифметичних дій. Види арифметичних задач, які розв'язують дошкільники. Послідовні етапи та методичні прийоми в навчанні рішенню арифметичних задач та прикладів.

Формування у дітей дошкільного віку уявлень про величину та вимірювання величин. Особливості сприймання величини дітьми дошкільного віку. Завдання ознайомлення дошкільників з величиною предметів. Методи і прийоми формування уявлень і понять про величину предметів в старшому дошкільному віці. Особливості навчання дітей

елементам вимірювальної діяльності. Ознайомлення дітей дошкільного віку загальноприйнятими мірами вимірювання (сантиметр, метр, літр, кілограм).

Формування уявлень про форму предметів та геометричні фігури в різних вікових групах. Завдання ознайомлення дітей з формою предметів та геометричними фігурами. Методи, прийоми ознайомлення дітей з формою предметів та геометричними фігурами в різних вікових групах.

Особливості формування уявлень про час у дітей дошкільного віку. Вплив емоцій на закріплення уявлень про час, та «відчуття часу» у дітей дошкільного віку. Час і його особливості. Завдання з навчання дітей орієнтуванню в часі та формування часових уявлень у дошкільників. Методика формування часових уявлень у дітей старшого дошкільного віку та орієнтування їх в часі.

Наступність у роботі ДНЗ і школи у навчанні математиці Вимоги початкової школи до математичної підготовки дітей в дитячому садку. Наступність у змісті та методах навчання дітей математики в дитячому садку та школі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк; авт. кол. Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. кер. Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 304 с.

2. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» / автор та укладач А.В. Сазонова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 248 с.

3. Піроженко Т. Методичні аспекти реалізації освітньої лінії «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» / Т.Піроженко, М. Машовець, О.Коваленко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. - №2. – С.4-9.

4. Степанова Т.М. Індивідуалізація і диференціація навчання математики дітей старшого дошкільного віку. Монографія / Т.М.Степанова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 208 с.

5. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики у дошкільників /К.Й. Щербакова. – К.: В-во Європейського університету, 2011. – 262 с.

ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Урахування особливостей природи мовленнєвої діяльності дітей в освітньому просторі ДНЗ. Поняття мова, мовлення, знаки мови, фонемі, звуки, культура мовлення, навчання, розвиток тощо. Форми роботи з розвитку мовлення дітей в ДНЗ. Мовленнєве спілкування, її специфіка, його організації у різних видах діяльності. Особливості проведення занять з мовленнєвого спілкування в різних вікових групах. Завдання, зміст, засоби, методи і прийоми розвитку мовлення дітей.

Поняття звукової культури мовлення. Завдання виховання ЗКМ. Система роботи з виховання звукової культури мовлення. Формування правильної звуковимови; розвиток фонематичного слуху, мовного дихання, дикції, сили голосу, інтонації. Робота з виховання ЗКМ на заняттях і у повсякденному житті.

Завдання і зміст словникової роботи з дошкільниками. Принципи словникової роботи. Методи і прийоми словникової роботи. Розвиток словника дітей на заняттях.

Поняття граматичної будови мови. Типові граматичні помилки в мовленні дітей, їх причини. Завдання формування граматичної правильності мовлення. Методи та прийоми формування граматично правильного мовлення. Дидактичні ігри та вправи з граматики. Формування граматичної правильності мовлення на заняттях і у повсякденному житті.

Поняття зв'язного мовлення. Завдання розвитку діалогічного мовлення в дошкільному дитинстві. Методи та прийоми розвитку діалогічного мовлення. Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Значення бесід. Види бесід. Тематика підсумкових бесід. Підготовка вихователя та дітей до бесіди. Структура бесіди. Види запитань вихователя, вимоги до запитань вихователя та відповідей дітей.

Завдання розвитку монологічного мовлення дітей. Методи та прийоми навчання дітей монологічного мовлення. Переказ літературних творів.

Значення переказу. Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп. Види переказу. Прийоми навчання.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Послідовність введення в роботу розповідей різних видів. Прийоми навчання розповідання. Описова розповідь. Види. Методика навчання опису.

Поняття художньо-мовленнєвої діяльності, її компоненти. Види художньо-мовленнєвої діяльності. Змістова характеристика художньо-мовленнєвої діяльності художньо-мовленнєва компетенція. Завдання і зміст роботи дошкільного навчального закладу по ознайомленню дітей з художньою літературою. Принципи відбору художніх творів для дітей та принципи ознайомлення дітей з художніми творами. Особливості сприймання дітьми художніх творів. Форми роботи з книгою.

Етапи навчання дітей грамоти. Завдання та зміст навчання дітей старшого дошкільного віку грамоти. Умови формування граматично правильного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; авт.кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко[та ін.]; наук. ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка.– К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 304 с.

2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – 704 с.

3. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. –408 с.

4. Товкач І.Є Слово. Речення. Звуки: методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

5. Товкач І.Є Звуки. Букви. Читання: методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ

Формування пізнавально-емоційного ставлення та екологічно-доцільної поведінки дітей в природі. Роль природи у розвитку емоційної та інтелектуальної сфери дитини. Створення розвивального природничого середовища в родині: обладнання кімнати для дитини.

Зміст роботи з формування у дітей системи знань про об'єкти та явища природи планети Земля, зв'язки і залежності між ними та роль праці у природі у дітей молодшого дошкільного віку. Зміст роботи з формування у дітей системи знань про об'єкти та явища природи планети Земля, зв'язки і залежності між ними та роль праці у природі у середнього дошкільного віку.

Зміст роботи з формування у дітей системи знань про об'єкти та явища природи планети Земля, зв'язки і залежності між ними та роль праці у природі у дітей старшого дошкільного віку. Програмові завдання для надання дітям початкових уявлень про Космос.

Необхідність організації в дошкільному закладі куточка природи, його навчально-виховне Розміщення і обладнання куточка природи. Створення науково-природничого центру в куточку природи. Вимоги до його обладнання.

Правила підбору об'єктів для куточка природи: врахування можливостей утримання об'єкта в умовах жилого приміщення, безпечність для дітей, відповідність вимогам програм, доступність для догляду. Види спостережень в природі і їх зміст у кожній віковій групі. Методика організації та проведення спостережень з дітьми різного віку. Основні етапи процесу спостереження. Послідовність розгляду рослин і тварин, об'єктів та явищ неживої природи. Прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей у процесі спостереження. Підготовка вихователя до проведення спостережень.

Навчально-виховне значення праці дітей в природі, її своєрідність. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей. Види та зміст праці дітей у природі в різних вікових групах. Форми організації праці дітей у природі. Методика керівництва різними формами організації праці дітей різного віку.

Дидактичні ігри природничого змісту та їх роль в ознайомленні дітей з природою. Своєрідність дидактичних ігор, їх зміст, організація та методика керівництвами в різних вікових групах. Бесіда як метод ознайомлення дітей з природою. Види бесід, їх зміст. Вимоги до проведення бесід, методика проведення.

Поняття про екологію, екологічну освіту, екологічне виховання. Зміст і завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку. Сучасні дослідження О. Білан, Н.В.Лисенко, З.П. Плохій та інших науковців з питань екологічного виховання дошкільників. Виховання позитивного емоційного ставлення до природи у дітей дошкільного віку. Формування у дошкільників первинних уявлень про екологічні зв'язки в природі. Методика екологічного виховання дошкільників. Організація практичної екологічно доцільної діяльності дітей в природі. Екологічна стежина. Організація та методика проведення роботи на екологічній стежині. Сімейна екологічна стежина. Ознайомлення з правилами природокористування. Екологічні знаки. Аналіз педагогічного досвіду з проблем екологічного виховання дошкільників.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Беленька Г.В. Віконечко в природу: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку / Г.В. Беленька. – К.: Сім кольорів, 2014. – 56 с.
3. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк; авт. кол. Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І.

Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. кер. Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 304 с.

4. Дошкільнятам про світ природи: Старший дошкільний вік: навч. метод. посіб. / Г.В. Беленька, Т.С. Науменко, О.А. Половіна. – К.: Генеза, 2013.- 112 с. – (Настільна книжка вихователя).

5. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк; наук. ред.. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Д. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 352 с.

6. Яришева Н.В. Екологічне виховання дошкільників / Надія Федорівна / [посібник для вихователів] (серія «Екологія і здоров'я»). – К.: 2001. – 55 с.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Види основних рухів та їх характеристика (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи у рівновазі). Зміст та методика навчання основних рухів дітей дошкільного віку. Класифікація загальнорозвивальних вправ. Методика проведення загальнорозвивальних вправ з дітьми дошкільного віку.

Характеристика рухливих ігор як засобу та методу фізичного виховання дітей дошкільного віку. Значення рухливих ігор для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Класифікація рухливих ігор. Методика проведення рухливих ігор з дітьми дошкільного віку.

Форми фізкультурно-оздоровчої роботи з фізичного виховання дітей дошкільного віку. Фізкультурні заняття в системі фізичного виховання дітей дошкільного віку: значення, типи, структура. Способи організації дітей для виконання основних рухів на занятті з фізичної культури. Ранкова гімнастика: значення, структура, особливості змісту в залі та на повітрі. Методика проведення ранкової гімнастики в різних вікових групах. Особливості проведення гімнастики після сну в різних вікових групах. Фізкультурні хвилинки та фізкультурні паузи як засіб підвищення працездатності дітей у процесі розумової діяльності. Форми активного відпочинку у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку. Фізкультурні розваги, дні здоров'я, піші переходи як засіб залучення дітей до різних видів рухової діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Богініч О. Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку / О.Л. Богініч, Ю.М. Бабачук – Тернопіль : «Мандрівець», 2014. – 224 с.
2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк; авт. кол. Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І.

Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. кер. Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 304 с.

3. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми : Університет. кн., 2010. – 428 с.

4. Общие основы теории и методики физического воспитания / под ред. Т. Ю. Круцевич. – К.: Олимп. л-ра, 2003. – 424 с.

5. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / О. Л. Богініч, Н. В. Левінець, Л. В. Лохвицька, Л. А. Сварковська. – К.: Генеза, 2013. – 127 с.

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ КЕРІВНИЦТВА

Формування емоційного відгуку на красу в мистецтві та довкіллі у дітей дошкільного віку. Формування естетичного смаку у дітей дошкільного віку в образотворчій діяльності. Формування художньо-естетичної компетенції дітей дошкільного віку.

Види образотворчої діяльності – малювання, ліплення, аплікація, конструювання. Малювання – основний вид образотворчої діяльності дітей дошкільного віку, його особливості.

Основні складові предметного зображення в малюнку. Види предметного малювання. Завдання і зміст предметного малювання в молодшому, середньому, старшому дошкільному віці, спрямовані на відкриття потенційних можливостей для розвитку і творчої самореалізації дитини.

Обладнання, організація і методика занять з предметного малювання в різних вікових групах. Підбір методів і прийомів навчання предметного малювання в залежності від віку дітей і виду предметного зображення.

Особливості сюжетно-тематичного малювання в дошкільному віці. Види сюжетно-тематичного малювання. Завдання і зміст сюжетно-тематичного малювання в різних вікових групах. Використання композиції, колориту, різних технік виконання, засобів передачі виразності сюжетно-тематичного малюнка. Особливості організації і проведення занять з сюжетно-тематичного малювання.

Декоративне малювання в дошкільному віці. Ознайомлення з декоративно-прикладним мистецтвом – основа розвитку прийомів побудови візерунка, засіб художнього і національного виховання.

Мистецтво скульптури – важливий, ефективний і діючий засіб розвитку світосприймання дитини. Завдання і зміст навчання ліплення в молодшому, середньому, старшому дошкільному віці. Особливості пластичних форм, що створюють діти різного дошкільного віку.

Організація та обладнання занять з ліплення. Методика організації пізнавального спілкування з дітьми в середовищі мистецтва скульптури. Використання інформаційно-рецептивних, репродуктивних, пошукових методів і прийомів при організації і проведенні занять ліплення.

Сюжетно-тематичне ліплення дошкільників, особливості проведення занять. Навчання декоративного ліплення. Підготовча робота до декоративного ліплення в молодшому дошкільному віці. Завдання, зміст і методика навчання декоративного ліплення в старшому дошкільному віці.

Аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва. Завдання і зміст навчання аплікації в різних вікових групах. Характеристика предметної, декоративної та сюжетно-тематичної аплікації в дошкільному віці.

Організація та облаштування занять з аплікації. Методика організації пізнавально-розважального спілкування з дітьми в середовищі художніх занять аплікацією. Використання інформаційно-рецептивних, практичних, пошукових та творчих методів в процесі художньо-творчих занять аплікацією.

Художньо-конструктивна діяльність як продуктивний вид діяльності. Утилітарно-практичний, художньо-декоративний, пізнавальний та творчий характер конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. Зв'язок конструктивної діяльності з іграми дітей та іншими видами образотворчої діяльності. Види художньо-конструктивної діяльності в ДНЗ.

Завдання і зміст художньо-конструктивної діяльності в різних вікових групах ДНЗ. Методика організації навчально-розвивального спілкування з дітьми в середовищі художньо-конструктивної діяльності. Використання різноманітних методів в процесі організації конструктивної діяльності

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Половіна О.А. Образотворча майстерня / Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту

В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В.Беленька; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертугіна та ін. – К.: Київ.ун-т ім.Б.Грінченка, 2017. – 352с.

2. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур. – К. : СЛОВО, 2010. – 373 с.

3. Фасолько Т.С. Технології розвитку художньої творчості дошкільників в образотворчій діяльності. – Кременець: Видавничий центр ОГПІ, 2011. – 156 с.

4. Терещенко О.П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності : Навч. - метод. посіб. До Базової прогр. розв. дитини дошкільного віку «Я у Світі» / О.П. Терещенко. – К.: Світич, 2009.: іл. – 112 с.

5. Ф.Барб-Галль. Як розмовляти з дітьми про мистецтво [Текст] / пер. з франц.Софії Рябчук. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. – 192 с.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ ДНЗ З РОДИНАМИ

Сімейне і суспільне дошкільне виховання: історичні паралелі та лінії перетину. Становлення і розвиток теорії та методики співпраці з родинами. Співпраця з родинами як психолого-педагогічна проблема сучасності. Соціально-педагогічні засади спільної роботи ДНЗ та сім'ї у вихованні дітей. Державні документи та підзаконні акти про співпрацю з родинами.

Значення взаємодії ДНЗ і сім'ї у вихованні дітей. Основні принципи співпраці ДНЗ з сім'ями. Сутність, завдання, умови взаємодії дошкільного навчального закладу і родини у процесі виховання дітей. Нові підходи до співпраці ДНЗ з родинами. Типи зв'язків сімейного і суспільного виховання.

Основні завдання співпраці ДНЗ з родинами. Співпраця ДНЗ та сім'ї з морально-етичного виховання дітей. Взаємодія педагогів з батьками у процесі виховання гуманності у дітей як важлива складова іміджу дошкільного закладу. Співпраця ДНЗ з родинами щодо трудового виховання дошкільників. Взаємодія ДНЗ з батьками у фізичному вихованні дітей.

Педагогічна культура батьків та вихователів. Шляхи формування педагогічної культури. Батьківський авторитет, його види. Стилі сімейного виховання. Методи сімейного виховання. Культура спілкування батьків і дітей. Педагогічна освіта як визначальна умова ефективного родинного виховання. Складові педагогічної освіти. Залучення батьків до оцінювання успіхів дитини, прогнозування перспектив її розвитку.

Роль діагностики сімейних стосунків та особистісних якостей батьків у процесі організації виховної роботи з батьками. Важливість розуміння батьками принципу наступності дошкільної та початкової освіти.

Індивідуальні, групові та колективні форми роботи ДНЗ з родинами. Характеристика наочно-інформаційних форм взаємодії: виставки, стенди для батьків, ширми, реклама друкованої продукції, публікації в періодичній пресі, в системі Інтернет з проблем сімейного виховання.

Батьківські збори як одна з найпоширеніших форм роботи ДНЗ з сім'єю. Батьківський комітет, його функції, склад та зміст роботи.

Нетрадиційні форми взаємодії ДНЗ та сім'ї .Планування роботи з родинами в ДНЗ.

Функції вихователя як безпосереднього організатора співпраці з родинами вихованців. Роль практичного психолога у налагодженні порозуміння педагогічних працівників з батьками. Функції соціального працівника ДНЗ. Керівництво завідувача ДНЗ співпрацею педагогічних працівників з родинами.

Поняття конфлікт. Причини виникнення конфліктів між батьками та дітьми. Типи конфліктів між батьками та дітьми. Шляхи профілактики конфліктів між батьками та дітьми. Шляхи розв'язання конфліктів між батьками та дітьми.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.

2. Беленька Г. В. Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття / Г. В. Беленька, О. Я. Богініч, М. А. Машовець. – К. : СПД Богданова А М., 2006. — 220 с.

3. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.

4. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників / Л. С. Сухарева. – Х. : Вид. група „Основа”: „Тріада”, 2008. – 128с. (Серія: „ДНЗ. Вихователю”.)

5. Товкач І. Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом. – навч.-метод. посібник / І. Є. Товкач. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 368 с.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Предмет і завдання курсу «Теорія і методика ознайомлення дітей із суспільним довкіллям». Методологічні, психологічні, лінгводидактичні засади теорії і методики ознайомлення дітей із суспільним довкіллям. Основні пізнавальні, розвивальні і виховні завдання ознайомлення дітей із суспільним довкіллям.

Сучасні наукові дослідження актуальних проблем ознайомлення дошкільників із довкіллям. Методи наукового дослідження процесу ознайомлення з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Провідні принципи ознайомлення дітей з явищами оточуючого світу

Засоби ознайомлення дітей з довкіллям: предмети реального світу; іграшки, картинки та картини; художня література, усна народна творчість, репродукції художніх картин як засіб відображення і пізнання дійсності. Використання технічних засобів навчання. Рідна мова як провідний засіб пізнання оточуючого світу. Змістовність вражень у повсякденному житті – основа пізнавальних можливостей заняття.

Форми ознайомлення дітей із навколишнім світом. Особливості занять з ознайомлення дітей з навколишнім світом у дошкільному навчальному закладі. Типи, види, структура занять із ознайомлення дітей із навколишнім.

Підготовка педагога до проведення занять.

Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей із навколишнім: безпосереднє та опосередковане ознайомлення з предметами та явищами довкілля.

Експерсії за межі дошкільного навчального закладу, їх роль в ознайомленні з довкіллям. Вимоги до проведення експерсій. Методика проведення експерсій. Експерсії-огляди предметів довкілля, їх тематика в різних вікових групах. Вимоги до проведення.

Методи опосередкованого ознайомлення дошкільників із довкіллям.

Використання усної народної творчості в ознайомленні дітей з довкіллям. Бесіда як цілеспрямоване обговорення предметів і явищ дійсності.

Дидактичні ігри як метод ознайомлення дітей з довкіллям. Види дидактичних ігор. Місце дидактичних ігор у роботі з дітьми різного віку.

Основи економічного виховання дітей дошкільного віку. Ознайомлення дітей із професіями дорослих. Економічна грамотність старших дошкільників.

Методика ознайомлення дітей з економічної освіти.

Психолого-педагогічні засади протипожежної безпеки роботи з дітьми: слабозрозвинене почуття небезпеки; не усвідомлення наслідків своїх вчинків; відсутність необхідного життєвого досвіду.

Правила пожежної безпеки та поведінки дошкільників під час пожежі. Завдання та зміст роботи по ознайомленню дітей з правилами протипожежної безпеки. Причини дитячого дорожньо-транспортного травматизму і шляхи попередження його (ознайомлення з елементарними правилами дорожнього руху, виховання правильної поведінки на вулиці, освітня робота з батьками). Зміст ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху у чинно діючих програмах навчання та виховання. Методи і прийоми ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім „Слово”, 2008. – 408 с.

2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк; авт. кол. Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. кер. Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 304 с.

3. Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник / Т.О. Піроженко, С.О. Ладивір, К.В. Карасьова [та ін.]; за ред. Т.О. Піроженко. – К.- Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 272 с.
4. Сучасні діти – відображення цінностей дорослого світу: методичні рекомендації / Т.О. Піроженко, С.О. Ладивір, К.В. Карасьова та ін.; за ред. Т.О.Піроженко. – К.– Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 120 с.

ПІДГОТОВКА ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

Поняття готовності, складові готовності. Теоретична та прикладна готовність. Готовність дитини до шкільного навчання. Дошкільна зрілість. Фізіологічна, психологічна, когнітивна та соціальна готовність дитини до школи. Діагностика готовності до школи. Авторські методики діагностики. Нормативно-правове забезпечення підготовки дитини до школи. Шляхи забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.

Поняття інтеграції. Рівні інтеграції. Інтегровані курси, інтегровані тижні, інтегровані дні, інтегровані заняття. Інтегрований підхід до підготовки дитини до школи: комплексне вирішення проблеми. Інтегровані програми: зміст, форми, методи роботи, види діяльності. Комп'ютерні програми з підготовки дитини до школи. Розробка інтегрованих занять з підготовки дитини до школи

Базові якості особистості дитини: спостережливість, допитливість, розсудливість, відповідальність, самостійність, міжособистісна злагода, чуйність, уміння домовлятися, шанобливість, креативність.

Якість підготовки дошкільника. Дошкільна зрілість, її показники. Принципи успішності реалізації виховних завдань дошкільного закладів. Форми, методи та засоби виховання особистості дошкільника. Робота із текстами як засіб формування базових якостей особистості дошкільника.

Карта готовності дошкільника до школи. Методи діагностики дошкільників. Законодавча база діагностичної роботи. Фізіологічна, психологічна, особистісна, когнітивна готовність. Методики діагностики: М. Гінзбург, Керна-Ієрасика, Равена, Кравцової. Адаптовані тести інтелекту Айзенка.

Формування спостережливості у дослідах, ігрових вправах та проектній діяльності. Шляхи підтримки дитячої допитливості. Ігри-стратегії та ігри-імітації як засіб формування розсудливості. Доручення, робота в групах, проектна діяльність як засоби формування відповідальності дошкільників. Шляхи формування самостійності дошкільника. Інтерактивні технології

як засіб формування здатності до співпраці. Поетапність впровадження групової роботи, розподіл завдань та ролей у групі. Виховання у дошкільників гуманного ставлення до оточуючого світу. Підготовка до побудови стосунків у колективі та з дорослими.

Адаптація дитини до школи. Причини дезадаптації. Курс «Вступ до шкільного життя» Г. Цукерман, А. Гіна. Мета, зміст, форми та методи курсу «Вступ до шкільного життя». Введення шкільних правил. Знайомство зі шкільним життям.

Навчання грамоти: кубики М. Зайцева, Чаплигіна, теремки Воскобовича. Буквар О. Бахтіної. Моделювання слів та речень. Навчання математики: блоки Дьєнєша, палички Кюїзинера, рахунок за таблицями Зайцева, посібники Воскобовича. Посібники Нікітіна: кубики, чарівний квадрат, унікуб. Ігри за серіями картинок Г. Домана, Маниченко. Методика Н. Гавриш: інтелектуальні карти, коректурні таблиці.

Просвітницька робота з батьками. Зміст та форма роботи із батьками. Залучення батьків до підготовки дитини до школи. Повідомлення батькам результатів діагностики дитини. Психологічна підготовка батьків до нової соціальної ролі дитини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гавриш Н. В. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник / Н. В. Гавриш, О. Г. Брежнєва., І. Р.Кіндрат . - К. : Видавничий дім «Слово», 2015. – 176 с.
2. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: Монографія. / В.У. Кузьменко – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, – 2005. – 354 с.
3. Психологічна готовність шестирічної дитини до школи / [упоряд.: К. Муліка]. — Полтава : ПОІШПО, 2008. — 84 с.